

Нысан

ПМУ ҰС Н 7.18.3/38

БЕКІТЕМІН

ХТЖЖФ деканы

_____ Ахметов Қ.Қ.

20__ж. «__» _____

Құрастырушы: _____ б.ғ.к., доцент Булекбаева Л.Т.

Биология және экология кафедрасы

6D060700 Биология мамандығының докторанттарына арналған

«Жалпы гельминтология, қазіргі жағдайы және міндеттері»

ПӘНІ БОЙЫНША ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ (Syllabus)

Бағдарлама «__» _____ 20__ж. бекітілген жұмыс оқу бағдарламасының негізінде әзірленген.

201 ж. «__» _____ кафедра отырысында ұсынылған №__ хаттама.

Кафедра меңгерушісі _____ Жумадина Ш.М. 20__ж. «__» _____

Факультет оқу-әдістемелік кеңесімен құпталған 20__ ж. «__» _____ маусым №__ хаттама

ОӘК төрағасы _____ Нурғожин Р.Ж. 20__ж. «__» _____

Нысан
ПМУ ҰС Н 7.18.3/37

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі

С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті

Химиялық технологиялар және жаратылыстану факультеті

Биология және экология кафедрасы

6D060700 Биология мамандығының докторанттарына арналған

«Жалпы гельминтология, қазіргі жағдайы және міндеттері»

ПӘНІ БОЙЫНША ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ (Syllabus)

Павлодар

Кегль 14,
буквы
строчные,
кроме

Бөлекбаева Ләззат Тоқсанқызы

Ғылыми дәрежесі, атағы, қызметі: б.ғ.к., доцент

Биология және экология кафедрасы ПМУ Ломов көшесі 64 1-корпусында
358-аудиторияда орналасқан. Байланысу телефоны 67-36-85 ішкі нөмір 12-57

2 Пән туралы мәліметтер

Пән 3 семестрде оқытылады, оқытылу мерзімі 15 апта. Пәннің жалпы еңбек ауқымдылығы 315 сағат, оның ішінде 45 сағат аудиторияда жүргізіледі және 270 сағат докторанттарға өзіндік жұмыстарына берілген. Сабақ түрі бойынша аудиторияда өткізілетін уақыт күнтізбелік жоспарда берілген. Сонымен қатар бұл пән бойынша докторанттар межелік бақылау тапсырады, бақылау нысаны тесттер арқылы қабылданды.

3 Пәннің еңбек сыйымдылығы

Семестр	Кредиттар саны	Аудиториялық сабақ түрлері бойынша қарым-қатынас сағаттарының саны						Докторанттын өздік жұмысының сағат саны		Бақылау нысаны
		барлығы	Ауд	Дәріс	практика	Зертханалық	жеке	барлығы	СОӨЖ	
3	3	315	45	30	15	-		270	45	емтихан
Барлығы:										

4 Пәнді оқытудың мақсаты

Мақсаты: жалпы гельминтологияның мәселелері бойынша кең ауқымды білім беру, ветеринариядағы және медицинадағы гельминтологияның өзекті сұрақтарын қозғау, қазіргі кездегі жалпы гельминтологияның жағдайы мен міндеттерін айқындап, талқылау.

Пәннің міндеті- гельминттердің түрлерін және олардың дамуының әртүрлі сатыларын анықтауға үйрету, гельминттердің қоректену, тыныс алу, көбею ерекшеліктері бойынша, гельминтоздың алдын-алу және иммунитетті көтеру жолдарын, сонымен қатар, морфологиялық және биологиялық сипаттамалары бойынша негізгі жіктемесін игеру.

5.Білімге, икемділікке және тәжірибеге қойылатын талаптар:

Осы пәнді меңгеру нәтижесінде докторанттардың:

- гельминтоздағы паразитизмнің түрлерінің жіктемесін;
- ұлпалы паразиттердің көбеюін, тыныс алуын және қоректенуін;

- гельминттердің имагинальды және имагиналь алдындағы кезеңдерінің даму фазалары мен айналымдары;

- гельминттердің мамандануының құбылысы;

- паразиттердің жұмыртқалары мен дернәсілдерінің қоршаған ортаға түскендегі бейімделуін білуі.

- гельминттердің түрлерін, олардың дамуының фазаларын анықтауда;

- гельминттердің өзінің иесіне механикалық, трофтық, уыттылық, аллергиялық әсерлерін анықтауда икемді болуы қажет.

6 Пререквизиттер

Осы пәнді меңгеру үшін төмендегі пәндерді меңгеру кезінде алынған білім, икемділік және дағды-машықтар қажет: мектеп курсынан: омыртқасыздар зоологиясы, жалпы паразитология, гельминтология.

7 Постреквизиттер

Пәнді меңгері кезінде алынған білім, икемділік және дағды-машықтар келесі пәндерді меңгеру үшін қажет: паразитология, медициналық паразитология.

7 Пәннің мазмұны

№ р/с	Тақырыптардың атауы	Сабақ түрлері бойынша байланыс сағаттарының саны		
		дәрістер	Практика-лық (сем)	ДӨЖ
1	Жалпы гельминтология, қазіргі кезеңдегі гельминтологияның міндеттері	2	-	18
2	Әртүрлі таксономиялық топтағы гельминттердің өздерінің популяцияларын орналастыру және сақтауда морфологиялық биологиялық бейімделушілігінің ерекшеліктері	2		18
3	Гельминтоздағы паразитизм түрлерінің (антогонизм, синергизм) жіктемесі	2		18
4	Ас-қорыту, тыныс алу жүйесінің мүшелерінің гельминтоценоздары	2		18
5	Ларвальды сатылардан туындайтын гельминтоценоздар	2		18
6	Гельминттердің көбеюі	2		18
7	Гельминттердің өз иелеріне әсері (механикалық, трофтық, уыттылық, инокуляторлық, аллергиялық)	2		18
8	Гельминттерде мамандану құбылысы	2		18
9	Паразиттердің дернәсілдері мен жұмыртқаларының сыртқы ортаға түсуде бейімделуі	2		18
10	Гельминтоздағы иммунитеттің түрлері	2		18
11	Гельминтоздың алдын-алудың кешенді әдістері	2	3	18
12	Жануарлардағы гельминтоценоздың және гельминтоздың алдын-алудың кешенді әдістері	-	3	18
13	Адамдағы гельминтоценоздың және гельминтоздың алдын-алудың кешенді әдістері	-	3	18
14	Адамдағы гельминтоценоз бен гельминтозды емдеудің кешенді әдістері	4	3	18
15	Жануарлардағы гельминтоценоз бен гельминтозды емдеудің кешенді әдістері	4	3	18
Барлығы:		30	15	270

8 Пәннің тақырыптарының мазмұны

1 тақырып. Жалпы гельминтология, қазіргі кезеңдегі гельминтологияның міндеттері.

Гельминтологияның ғылым, және паразитологияның бөлімі ретінде даму тарихы. Гельминтология ғылымының дамуына үлес қосқан ғалымдар.

Әдебиет: [1], [2], [3], [4], [6], [8]

2 тақырып. Әртүрлі таксономиялық топтағы гельминттердің өздерінің популяцияларын орналастыру және сақтауда морфологиялық биологиялық бейімделушілігінің ерекшеліктері

Гельминттердің жалпы түрлері. Гельминттердің бекіну мүшесі. Трематод, цестод, акантоцефал және нематодтардың дамуының биологиясы.

Әдебиет: [1], [2], [3], [4], [6], [8]

3 тақырып. Гельминтоздағы паразитизм түрлерінің (антогонизм, синергизм) жіктемесі

Ағзалардың табиғатта өзара қарым-қатынастарының типтері. Индифферентті, достық, қастық қарым-қатынастар. Паразиттердің түрлері. Паразиттердің иелеріне сипаттама.

Әдебиет: [1], [2], [5], [6], [7]

4 тақырып. Ас-қорыту, тыныс алу жүйесінің мүшелерінің гельминтоценоздары

Тыныс алу мүшелерінің стронгилятоздары. Ішек гельминтоздары.

Әдебиет: [1], [2], [3], [4], [5], [7]

5 тақырып. Ларвальды сатылардан туындайтын гельминтоценоздар

Цестод құртының дернәсілдерінен пайда болатын аурулар. Эхинококкоз және альвеококкоз.

Әдебиет: [1], [2], [3], [4], [5], [7]

6 тақырып. Гельминттердің көбеюі

Трематодтардың көбеюі. Цестодтардың көбеюі. Нематодтардың көбеюі. Қырғыштардың (скребней) көбеюі).

Әдебиет: [1], [2], [3], [4], [5], [6], [8].

7 тақырып. Гельминттердің өз иелеріне әсері (механикалық, трофтық, уыттылық, инокуляторлық, аллергиялық)

Гельминттердің өз иелеріне тигізетін әсері, оның зардаптары.

Әдебиет: [1], [2], [3], [4].

8 тақырып. Гельминттерде мамандану құбылысы

Мамандану құбылысы, гельминттерде мамандану құбылысының алғы-шарттары.

Әдебиет: [1], [2], [3], [4], [5], [7], [8], [9], [10], [11]

9 тақырып. Паразиттердің дернәсілдері мен жұмыртқаларының сыртқы ортаға түсуде бейімделуі

Паразиттердің даму кезеңдері, дернәсіл, жұмыртқа. Бейімделу құбылысы. Сыртқа орта паразиттердің дернәсілдерінің бейімделуі.

Әдебиет: [1], [2], [3], [4], [6], [7], [9]

10 тақырып. Гельминтоздағы иммунитеттің түрлері

Гельминтоз, толық сипаттама. Иммуниеттің түрлері.

Әдебиет: [1], [2], [3], [4], [6], [7], [9]

11 тақырып. Гельминтоздың алдын-алудың кешенді әдістері

Гельминтоздың алдын-алудың жолдары. Гельминтозды болдырмаудың кешенді әдістері.

Әдебиет: [1], [2], [3], [4], [6], [7], [9]

12 тақырып. Жануарлардағы гельминтоценоздың және гельминтоздың алдын-алудың кешенді әдістері

Гельминтоценоз және гельминтозға сипаттама. Гельминтоздың алдын-алудың әдістері. Жануарлардағы гельминтоценоздың және гельминтоздың алдын-алудың кешенді әдістері

Әдебиет: [1], [2], [3], [4], [5], [7], [11]

13 тақырып. Адамдағы гельминтоценоздың және гельминтоздың алдын-алудың кешенді әдістері

Адамдағы паразиттер, олармен күресу жолдары. Адамдағы гельминтоценоздың және гельминтоздың алдын-алудың кешенді әдістері.

Әдебиет: [1], [2], [5], [6], [7]

14 тақырып. Адамда гельминтоценоз бен гельминтозды емдеудің кешенді әдістері

Гельминтозды емдеудің жалпы әдістері. Адамда гельминтоценоз бен гельминтозды емдеудің кешенді әдістері.

Әдебиет: [1], [2], [5], [6], [7]

15 тақырып. Жануарлардағы гельминтоценоз бен гельминтозды емдеудің кешенді әдістері.

Жануарларды гельминтокопрологиялық зерттеу. Навозды жоюдың механикалық тәсілі. Жұқпалы және инвазиондық аурулардың қоздырғыштарын таратушы – тышқанды кеміргіштерді жоюға бағытталған шаралар жүйесі ретінде дезинсекция, деакаризация.

Әдебиет: [1], [2], [5], [6], [7]

9 Курс компоненттері

Практикалық сабақтардың мазмұны мен тізімі

11 Тақырып. Гельминтоздың алдын-алудың кешенді әдістері

Гельминтоздарға зертханалық диагностика жасаудың әдістері (Фюллеберна, Е.В. Калантарян және т.б. әдістер).

12 Тақырып. Жануарлардағы гельминтоценоздың және гельминтоздың алдын-алудың кешенді әдістері.

Флотациялық әдістер (Фюллеборна әдісі, Дарлинг әдісі- аралас әдістердің бірі, Демидов әдісі – сегменттеу әдісі).

13 Тақырып. Адамдағы гельминтоценоздың және гельминтоздың алдын-алудың кешенді әдістері

Халықты және ауруларды паразитологиялық зерттеу бойынша зертхана жұмыстарын ұйымдастыру. Жеке тазалық ережелері және гельминтоздармен зақымдануды ескерту.

14 Тақырып. Адамда гельминтоценоз бен гельминтозды емдеудің кешенді әдістері

Қоршаған орта нысандарының (су, топырақ, жеміс-жидек, көкшөп) гельминттермен ластануын зерттеу.

15 Тақырып. Жануарлардағы гельминтоценоз бен гельминтозды емдеудің кешенді әдістері.

Зертхана жұмыстарын ұйымдастыру және зерттеу әдістері. Макрогельминтологиялық диагностика әдісі, өлім алдындағы диагностика, иммунобиологиялық диагностика.

Докторанттардың өздік жұмысының мазмұны

Оқу нысаны-күндізгі (3 кредит)

№	СӨЖ түрі	Есеп беру түрі	Бақылау түрі	Сағатқа шаққандағы көлемі
1	Дәріс сабақтарына дайындық		Дәріс сабақтарына қатысу	20
2	Практикалық сабақтарға қатысу және дайындық	Сабаққа қатысу, конспект	Жазбаша және ауызша жауап Жұмыс дәптері	30
3	Бақылау шараларға дайындық	Бақылау жұмыс	МБ1, МБ 2	50
4	Аудиториялық сабақтардың мазмұнына кірмеген материалдарды оқу	Конспект	Сабаққа қатысу	170
	Барлығы			270

Докторанттардың өздігінен оқуына бөлінген тақырыптардың тізімі

1) Малшаруашылығының зиянкестерінің, яғни гельминттердің қазіргі мәселелері мен олардың санын азайту міндеттері;

2) Адам және жануарлардың гельминтозымен күресі мәселелері және зерттелу жағдайы;

3) Гельминтозбен күресудің қазіргі әдістері;

4) Паразиттердің девастациясы туралы академик К.И. Скрябинаның ілімі.

- 5) Табиғаттағы паразитизмнің түрлері.
- 6) Паразитті жануарлардың мамандануы.
- 7) Инвазионды аурулардағы экономикалық және әлеуметтік шығын.
- 8) Малшаруашылығының гельминтозына қарсы шаралар жүйесі.

Әдебиеттер :[1,2,3,4,5,6,7,8]

5 Әдебиеттер

Негізгі

1)Ветеринария негіздері.Оқулық Бұлашев А.К және басқалары.Фолиант» баспасы, Астана 2009. -390б

2) Н.Т.Кәдіров Н.Т. , Есімбеков Ж.М., Ысқаков М.М. және басқалары. Паразитология және жануарлардың инвазиялық аурулары. Оқулық «Grand Print» Павлодар, 2010 – 755 б.

3) Ысқаков М.М., Ахметжанов О.Н., Сабаншиев М.С. Құс паразитоздары. Семей, 2011. –169 б.

4) Исимбеков Ж. М., Аралханов М. С., Мадиева К .М. Практическая паразитология (учебное пособие). Павлодар, 2012. – 268 с.

5)Дәуітбаева К. Омыртқасыздар зоологиясы.Алматы,2004.

6D060700 Биология мамандығының жұмыс оқу жоспарынан көшірме

Пән атауы Жалпы гельминтология, қазіргі жағдайы және міндеттері

Оқу нысаны	Пәннің еңбек сыйымдылығы				Семестр бойынша бақылау түрлері				Сем естр	Семестр бойынша студенттердің жұмыстарының көлемі						
	кре- дит- тер	академиялық сағат			емт	сы н	КЖ -а	КЖ -с		кре дит тер	аудиториялық сабақ (ак. сағат)				ДӨЖ (ак. сағат)	
		бар- лығы	ауд	ДӨ Ж							бар- лығы	дәр	пр.	зертх	бар лығы	ДӨӨЖ
Жалпы білім негі- зіндегі күндізгі	3	315	45	270	3	-	-	-	3	3	315	30	15	-	270	45

Кафедра отырысында ұсынылған 20 ж. «__»__ №__ хаттама.

Кафедра меңгерушісі _____ Жумадина Ш.М. 20__ж. «__» _____

СӨЖ тапсырмаларын орындау және тапсыру жөніндегі «Жалпы гельминтология, қазіргі жағдайы және міндеттері» пәні бойынша 6D060700 Биология мамандығының докторанттарына арналған

бақылау шараларының күнтізбелік кестесі

1 рейтинг											
Апталар		1 сабақ үшін макс. балл	1	2	3	4	5	6	7	8	Барлығы
Максималды балл											
Дәрістерге қатысу және дайындалу	ДӨЖ түрі/есеп беру нысаны		1ДҮТ	2ДҮТ	3ДҮТ	4ДҮТ	5ДҮТ	6ДҮТ	7ДҮТ	8ДҮТ	16
	Бақылау нысаны		Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	
	Макс.балл	4	4		4		4		4		
Практикалық сабақтарға қатысу және дайындалу	ДӨЖ түрі/есеп беру нысаны		ДҮТ 1	ДҮТ 2	ДҮТ 3	ДҮТ 4	ДҮТ 5	ДҮТ 6	ДҮТ 7	ДҮТ 8	32
	Бақылау нысаны		Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	
	Макс.балл	8		8		8		8		8	
	Бақылау нысаны		Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	
	Макс.балл	4		4		4		4		4	
Материалды өздігінен меңгеру	ДӨЖ түрі/есеп беру нысаны			ӨЖ1		ӨЖ 2		ӨЖ3		ӨЖ 4	52
	Бақылау нысаны			Т		Т		Т		Т	
	Макс.балл	20		6		20		6		20	
2 рейтинг											
Апталар		1 сабақ үшін макс. балл	9	10	11	12	13	14	15	Барлығы	
Максималды балл											
Дәрістерге қатысу және дайындалу	ДӨЖ түрі/есеп беру нысаны		9ДҮТ	10ДҮТ	11ДҮТ	12ДҮТ	13ДҮТ	14ДҮТ	15ДҮТ		16
	Бақылау нысаны		Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ		
	Макс.балл	4	4		4		4		4		
	Бақылау нысаны		Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ		
	Макс.балл	4		4		4		4			
Тәжірибелік сабақтарға қатысу және дайындалу	ДӨЖ түрі/есеп беру нысаны		ТҮТ 9	ТҮТ 10	ТҮТ 11	ТҮТ 12	ТҮТ 13	ТҮТ 14	ТҮТ 15		24
	Бақылау нысаны		Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ	Қ		
	Макс.балл	6		6		6		6		6	

Материалды өздігінен меңгеру	СӨЖ түрі/есеп беру нысаны			ӨЖ5		ӨЖ6		ӨЖ7		60
	Бақылау нысаны			Т		Т		Т		
	Макс.балл	20		20		20		20		

Шартты белгілеулер: 1 ДҮТ – №1 дәрісті дайындау үшін берілетін үй тапсырмасы;
Қ – оқу үрдісіне қатысу; ЗҮТ 1 – №1 зертханалық сабақтарға дайындалу үшін үй тапсырмасы; Г – глосарий; Т – тексеру; ӨЖ1 – материалды өздігінен оқуға №1 үй тапсырмасы.

Кафедра отырысында ұсынылған 20 ж. «__» _____ № _____ хаттама.

Кафедра меңгерушісі _____ Жумадина Ш.М. 20__ж. «__» _____

Курстың саясаты

Докторант дәріс сабақтарына міндетті түрде қатысуы тиіс.

Талаптар мен айыпты санкциялар:

1. Оқу процесіне белсенді қатысу.
2. Сабаққа кешікпеу.
3. Аудиторияға сыртқы киімді шешіп кіру.
4. Сабақ барысында бір-бірімен сөйлеспей, газет оқымау, ұялы телефондарды өшіру.
5. Босатылған дәрісті өздігінен игеріп тапсыру негізгі балл мөлшерінің 50%-мен бағаланады.
6. Уақытында орындалмаған тапсырмалар (бақылаудың барлық түрлері) негізгі балл мөлшерінің 50%-мен бағаланады. Тапсырмаларды орындамағаны үшін қорытынды баға төмендетіледі.

Аталған талаптарды орындау емтиханға қатысуды қамтамасыз етеді. Межелік бақылауды тапсыру үшін докторант, ағымдағы бақылаудан өтуі тиіс. Ағымдағы бақылау мен межелік бақылаудың бағалары бойынша рейтинг (P1, P2) анықталады: мысалы, P1- $AB1*0,7+MB1*0,3$. Межелік бақылаудан өтпеген немесе 50 төмен балл алған докторант рейтингке жіберілмейді.

Соңғы қорытынды баға төмендегілерден шығарылады:

1. Дәріс сабақтарына қатысу
2. Дәріс сабақтарына белсенді қатысу және барлық сарамдық жұмыстар мен ДӨЖ орындау мен қорғау
3. Білімдердің шекті бақылауы
4. Емтихан бағасы

Білімді бағалау балдық-рейтинг жүйесін қолданумен жүзеге асырылады, докторант күнтізбелік кестеге сүйеніп өз білім деңгейін өзі бағалай алады. Қажетті балдар санын жинау үшін докторант барлық тәжірибелік сабақтарға белсенді қатысуы қажет. Егер аталған шарт орындалмаса, ол барлық тақырыптарды игеріп тапсырудан кейін ғана емтиханға жіберіледі.

Семестр бойы білім деңгейі үнемі тексеріледі.

Орындалған жұмыстарды тапсыру бақылау шараларының күнтізбелік кестесі бойынша жүзеге асырылуы шарт.